

FORMAȚIILE HIPOCORISTICE ÎN ANTROPONIMIA FRANCEZĂ

Simona GOICU-CEALMOF
(Universitatea Tibiscus, Timișoara)

Încă din Antichitate, numele individual tinde să se altereze, să se prescurteze, mai ales în forme familiare, pe care grecii le-au numit ‘υποκοριστικός 1. „alintător“, 2. „care poate fi atenuat“ (TLF 2004 s.v. *hypocoristique*) > fr. *hypocoristique* > rom. *hipocoristic*. Aceste nume s-au dezvoltat în toate limbile, în special în limbajul copiilor sau în limbajul folosit în dialogul cu copiii. Ele au luat naștere în cercul familial, unde oamenii sunt legați prin puternice sentimente de dragoste. Iubirea se manifestă, în ceea ce privește modul cum părinții se adresează copiilor, prin întrebuițarea unor cuvinte alintătoare în cel mai înalt grad. Grație acestor stări sufletești, numele este supus la tot felul de modificări, tocmai pentru a corespunde nevoii de alintare, care se manifestă sub toate formele, deci și sub formă lingvistică (Jordan 1975 : 161).

În greaca veche, din numele compuse oficiale se păstra numai una din cele două părți componente și, uneori, se dubla o consoană interioară (geminare afectivă): *Iphikrates* (< *iphi-* „puternic“ și *kratos* „forță“) a devenit *Iphis*; *Nikolaos* (< *niko* „a învinge“ și *laos* „popor“) a devenit *Nikis*; *Menelaos* (< *mene* „curaj“ și *laos* „popor“) a devenit *Mennes*.

De la numele celtice de tipul *Vircingetorix* „mare rege al războinicilor“, care, prescurtat, ar fi devenit **Vircingetos*, s-a desprins sufixul *-tt-*. Se pot stabili, pe baza inscripțiilor, mai multe *cognomina*, în marea lor majoritate feminine, în *-itta*, *-itto*, *-ittus*, care ar fi avut, cel puțin la origine, un caracter hipocoristic. În

continuare vom da câteva exemple extrase din *Corpus inscriptionum latinarum*, după Bengt Hasselrot (1957 : 9):

CIL, II (*Inscr. Hispaniae*): *Urchail Attita* (1087); *Baritto* (5911); CIL, III (*Inscr. Illyrici*): *Galitta* (3268, 8205); *Julitta* (2911, 14585), *Pollita* (1074-1076, 3858), *Atitto* (5523), *Vespitta* (112344, probabil nume de bărbat), *Nemoratta* (10571, nume de femeie); CIL, V (*Inscr. Galliae Cisalpinae*): *Politta* (5419), *Pusitto* (3831).

Inscripțiile latinești din Evul Mediu conțin numeroase nume de persoane și nume de locuri derivate cu sufixul *-tt-*:

I. În Galia:

a) Nume de persoane: *Abonetus* (925), *Albitus* (~ 810), *Amaretus* (573), *Baiseta* (935), *Bonetta* (923), *Bonettus* (sec. IX), *Bonitus*, *Bonittus* (924), *Bonottus* (sec. IX), *Carietto* (sec. V), *Carolitu*, *Caroletus* (sec. IX), *Duditta* (965), *Jacote*, *Jacoti* (epoca merovingiană), *Julitta* (~ 500), *Leonetus* (573), *Lupittus* (~ 810), *Pauletta* (813) etc.

b) Nume de locuri: *Balmeta* (814), *Blavitta* (890), *Monitta* (802), *Caminitto* (prima jumătate a sec. IX), *Initus* (734), *Longoretus locus* (632), ad illa *Valeta* (sec. IX) etc.

II. În Italia:

a) Nume de persoane: Casale de *Belottis* (sec. X), *Bonato* (920), *Bonato* (983), *Brunetti* (766), Johannes qui vocatur *Johannetto* (898), *Melutti* (818), *Johanni et Miritto* (776), *Pereti* (853), *Perotus* (802), *Singuritti* (1000), *Teodoritti* (898).

b) Nume de locuri și apelative: *Lupoletto* (898), pecia ubi dicitur *Pradetto* (898).

III. În Peninsula Iberică:

a) Nume de persoane: *Aderito* (885), *Adderitus* (950), Paternus *Alvitiz* (781), Adalbertus que vocatur *Bareto* (983), *Bonita* (și *Bonida*), *Bonido* (episcop de Toledo 852-892), *Bovetus* (978), Nunna *Folieta* (963), *Galito* (938), uxori mee Aemo que vocat *Lobeta* (975), *Orbita* presbiter (964), Bella vocitata *Orfeta* (1002), *Sabitta* (976).

b) Nume de locuri: *Augeto* et *Betyeta* (878), *Gaudeto* (901), *Rocheta* (987).

Majoritatea numelor derivate cu sufixul diminutival *-tt-* sunt sau pot fi de origine celtică (*Atitta*, *Atitto* din Spania, *Vespitta* și *Nemoratta* din Panonia,

Casitto din Marea Britanie, *Pusitta* din Rhetia). În ceea ce privește grafia lor, constatăm că unele au un singur *t*, altele au *-tt-* geminat. În opinia lui Bengt Hasserlot (1957 : 37), grafia cu un singur *t* putea simboliza și pronunția cu un *t* lung sau geminat. În vechea celtă erau frecvente sufixele *-eto*, *-ato* și *-uto* din numele prescurtate. Acestea formau un model de derivare pentru sufixele în *-tt-*, preferința pentru grafiile cu un singur *-t* demonstrând dorința de a camufla sufixul *-ittus*, considerat, cu siguranță, vulgar.

Nu este necesar ca forme de genul *Bositto* și *Duditta* să fi apărut într-un mediu de limbă germanică. Se știe că dinastia Carolingienilor își păstra limba francică, iar doi reprezentanți de seamă ai dinastiei, Charles de Provence (de Bourgogne) și Charles le Gros, purtau porecla de *Karlito* sau *Karlittus*. Charles de Provence era mic de statură și slăbănog, *Karlitus* fiind o poreclă atribuită de supușii săi. Un cronicar din secolul al IX-lea declara că italienii sunt cei care au început să îi atribuie lui Charles le Gros numele de *Karlito*, pentru a-l distinge de unchiul său rival, pretendent și el la coroană, Charles le Chauve, care intrase în același timp cu el în Italia. Această formație se dovedește a fi pur romanică, cum sunt și diminutivele *Johannetto*, *Lupittus*, *Pugnittus* (Hasselrot 1957 : 38).

Un alt argument pentru originea celtică a sufixului *-tt-* ar fi existența în irlandeză a sufixului *-that*. Dacă finala reprezintă un vechi *-ant*, primul element arată că *t-* a jucat un rol în formarea unor diminutive irlandeze. În inscripțiile ogamice, numele în *-tt* (mai ales *-itt*, dar și *-ott*) sunt frecvente. Chiar și atunci când aceste grafii nu sunt semnificative, deoarece consoanele simple și geminate alternează, se recunoaște ușor în ogamicul *Casittas* același nume sau, în orice caz, același procedeu de formare ca în *Casitto* (CIL, VII) (Hasselrot 1957 : 40-41).

În limbile germanice s-a păstrat numai una din părțile compusului, dublându-se de obicei o consoană și adăugându-se un sufix morfologic: *Friederich* > *Fritz*, *Ottulf* > *Otto*, *Siegfried* > *Sicco*.

În limbile europene moderne, unde prenumele nu mai sunt compuse (sau nu mai sunt simțite ca fiind compuse), se recurge la scurtare, fără să se țină seama de etimologie. În germană se folosește *Hans* < *Johhanes*, în Italia de sud, *Vanni* < *Giovanni*, *Simò* < *Simone*, *Vincé* < *Vincenzo*.

Foarte frecvente sunt hipocoristicele în limba engleză: *Sam* < *Samuel*, *Tom* < *Thomas*, *Ben* < *Benjamin*. Americanii păstrează cât mai puțin din prenumele oficial: *Al* < *Alexander*, *Alfred*, *Alfons*; *Jo(e)* < *Joseph*, *Pat* < *Patrick*. În

engleză, formele scurtate sunt adeseori transformate substanțial prin modificarea consoanelor: *William* > *Will* > *Bill*; *Robert* > *Bob*, *Richard* > *Dick*. Alteori nu se poate stabili cum s-a ajuns la formarea hipocoristicului, dacă nu se face o cercetare diacronică: *Mary* > *Polly*, iar *Margareth* > *Peggy*. Întâi s-au format *Molly* < *Mary* și *Meg* < *Margareth*, apoi *Molly* s-a transformat în *Polly*, iar *Mag*, *Maggie* în *Peg*, *Peggie* (Graur 1965 : 58-59).

În Franța, hipocoristicele se multiplică, în vorbirea adulților, la sfârșitul Evului Mediu, datorită unei nevoi sociale. Numele de botez sunt de origine germanică sau nume de sfinți. Prima categorie nu mai cunoaște inovații, iar multe nume ies din uz. De asemenea, multe nume hagiografice nu mai erau la modă și, din acest motiv, nu mai erau atribuite nou-născuților. În aceste condiții, pentru a distinge persoanele cu același nume, se impunea adăugarea unui supranume (care putea deveni ereditar) sau crearea de hipocoristice. Astfel s-a ajuns la serii de tipul: *Jean* — *Jeannot*, *Jeannet*, *Jeanneret* etc. (Dauzat 1925 : 111).

În Evul Mediu, cele mai frecvente sufixe diminutive erau *-et* (*Martinet*, *Jeanet*), *-ot* (*Jeannot*, *Martinot*), *-in* (*Perrin*, *Jeannin*) sau *-at* (*Antoinat*, *Catinat*), în timp ce *-el* (*-eau*) apărea mai rar. Cu valoare peiorativă era folosit sufixul *-ard* (*Jacquard*, *Piérard*). Sufixul *-et* l-a concurat pe *-in*: *Aimonet* — *Aimonin* (< *Aimon*), *Simonet* — *Simonin* (< *Simon*), *Thibaudet* — *Thibaudin* (< *Thibaud*). Aceste diminutive sunt rare înainte de secolul al XII-lea, pentru că, în actele care nu erau încă redactate în limba vulgară, numele de persoane erau latinizate și aveau un sufix clasic. Totuși există câteva indicii lingvistice care atestă existența acestor diminutive: derivatele de la numele proparoxitone **Jaqueme* (cf. it. *Giacomo*, sp. *Jayme*), simplificat în *Jacque*, de la care s-au format *Jacquemin*, *Jacquemard*, și **Estevene*, devenit *Esteve* sau *Estiene*, cu derivatul *Estevenin*. La fel, diminutivele *Bouvet*, *Drouet*, *Oudot* provin de la formele arhaice **Bouve*, **Droue*, **Oude* (de la *Bobo*, *Drago*, *Odo*), nu de la continuatorii lor *Beuve*, *Dreue*, *Eude* (Lebel 1954 : 72-73).

În secolele XIV-XV devin frecvente formațiile cu două sufixe diminutive: *Guillaume* > *Guillaumin*, *Guillemin* > *Guilleminot*; *Pierre* > *Perrin* > *Perrinet*, *Perrot* > *Perrotin*.

Numele de botez feminine erau, începând din secolul al IX-lea, nume feminizate ale personajelor din Biblie: *Johanna* în Polipticul Sfântului Germain-des-Près, *Andrea* (secolul al IX-lea), *Jacoba*, *Perretta*, *Perrotta* (secolele XII-XIII), *Jaquetta* (sec. XIII) (Pinet 1919 : 25-40). Când a impus

numele de sfinți, Biserica a acceptat sau a tolerat aceste formații, punând numele *Jeanne* sub patronajul sfântului Ioan, numele *Perrette*, sub patronajul apostolului Petru etc.

Albert Dauzat (1925 : 59) a consemnat în epoca sa refuzul unor primării de a accepta forme ca *Paulette* sau *Pierrette*; de aceea a militat pentru o lege care să autorizeze adoptarea unor nume feminine ale căror masculine sunt legale. Lingvistul a susținut că un nume masculin poate da naștere la mai multe feminine, unele derivate cu *-ette*: *Jules* > *Julie*, *Juliette*; *Paul* > *Paule*, *Paulette*. A amintit, de asemenea, că în Franța există o tradiție, de câteva secole, potrivit căreia se atribuie unei fete un nume feminin ce evocă o floare: *Rosette* (în oda lui Malherbe către Du Périer: Și *Rosette* a trăit ceea ce trăiesc *rozele*) este un nume îndeobște acceptat, pe când în cazul lui *Violette*, *Muguette*, opiniile sunt împărțite.

Din punct de vedere formal, s-a constatat alternanța fonetică ce opunea forma diftongată celei nediftongate: *Pierre* — *Perrot*, *Perret*, *Perrin*. În veacul al XVII-lea, sufixele *-ot*, *-otte*, *-in*, *-ine* aveau un „aer“ rural: țărani lui Molière se numeau *Jeannot*, *Pierrot*, *Lubin*, *Perrin*, iar femeile, *Charlotte*, *Claudine*, *Jacqueline*, *Martine*, *Mathurine*. Majoritatea numelor feminine au fost reabilitate de înalta societate în momentul în care țărăncile au renunțat la ele, în favoarea formelor în *-on* (cu excepția lui *Martine* și *Mathurine* care, din acest motiv, au continuat să fie evitate). Derivatele în *-on* din secolul al XVII-lea (*Marion*, *Madelon* v. *Les pécieuses ridicules*) denumeau femei din înalta societate, dar au fost adoptate de țărănci atunci când orășencele le-au abandonat (Dauzat 1925 : 65-66).

Derivarea analogică este explicabilă în condițiile în care consoanele finale erau pronunțate până la sfârșitul veacului al XVI-lea (doar *r* a amuțit mai devreme); numele dispunea de un element ajutător pentru atașarea sufixului, iar analogia funcționa doar în partea finală a cuvântului sau între sufixe învecinate. S-au înregistrat forme în *-d* pentru *Clément* (*Clémondot*, *Clémondet*) alături de cele în *-t* (*Clémentet*), pentru că finala masculină pronunțată *-ant* avea un feminin *-ante* sau *-ande*. Prin extensiune, alături de formele tradiționale *Jeannet*, *Jeannot* au apărut *Jeandet*, *Jeandot* sau *Jeantet*, *Jeantot*. Uneori, femininul juca un rol important: *Clément* > *Clémenceau* a fost condiționat de femininul *Clémence*.

Un alt procedeu des întâlnit era înlocuirea unei finale printr-un sufix frecvent: *Guillot* < *Guillaume* sau a unui sufix printr-un alt sufix: *Bertin* <

Bertaut. Substituirea putea scurta numele sau, în cazul numelor feminine, putea înlocui printr-un sufix scurt o finală: *Catherine* > *Catin*, *Caton*; *Marguerite* > *Margot*.

Afereza care înlătură prima silabă (*Colas* < *Nicolas*, *Bertin* < *Aubertin*) putea fi uneori dublată de repetarea unei silabe. Procedul era destul de rar întâlnit în Evul Mediu, dar a devenit frecvent în zilele noastre, în limbajul copiilor (*Bebert* < *Albert*, *Robert*; *Gugusse* < *Auguste*, *Titine* < *Ernestine*, *Léontine*, *Valentine*).

În continuare vom prezenta, după Albert Dauzat (1925 : 122-127), hipocoristicele provenite de la numele de botez creștine, din formele cărora se observă foarte clar modul cum au luat naștere:

Amans > *Manset*, *Mansard*; *Ambroise* > *Ambrosin* > *Broisin*, *Broisat*; *André* > *Andrau*, *Andreau*, *Andral*, *Andrat*; de la forma meridională *Andrieu* s-a format *Drieu* și derivatele *Andrivel*, *Andriveau*; *Anne* > *Annette* și masculinul *Annet* > *Nanet*; *Antoine* > *Antoinet* (fem. *Antoinette*) > *Tonet*, *Tonin*; *Athanase* > *Tanase* (în sud); *Barthélemy* și *Berthélemy*, mai frecvent ca patronim > *Berthélemot*; *Benoît* > *Benoîton*; *Benêt* > *Beneteau*; *Catherine* > *Catherin*, *Cathrinet*; cu permutarea lui *r* la *l*: *Cathelin*, *Cathelineau*, *Cathelat*; cu abreviere: *Catet*, *Caton*, *Cat(t)in* (peiorativ) și subderivatele *Catillon*, *Catinot*, *Catinat*; *Catron*, *Catoux* (< *Catherou* în sud); *Clément* > *Clémentel*, *Clémentet*; forme analogice, după un sufix învecinat: *Clémendet*, *Clémendot*; analogic, după femininul *Clémence*: *Clemenceau*, *Clemencet*, *Clemensat*; *Daniel* > *Daniellot*, *Danélou* (Bretagne); *Niel*, *Niau(x)*, *Nieaux*; *David* > *Daviet*, *Daviot*; *Denis* > *Denizet*, *Denizot*, *Denizard* > *Niset*, *Nisot*, *Nisard*;

Dominique, *Demange* (Lorraine) > *Demangel*, *Demangin*, *Demangeon* > *Mange*, *Mangin*, *Mangeon*, *Mangeot*, *Mangeard*; de la varianta mai veche *Demenge* > *Mengin*, *Mengaud*; de la *Demonge* (Bourguignon) > *Demongeot*, *Monger*, *Mongeot*, *Mongin*, *Mongenot*, *Mongeaud*; de la *Demoge* (Franche-Comté) > *Mougeot*, *Mouget*, *Mougin*, *Mougel*, *Mougenot*, *Mougenel*; de la merid. *Domengue*, *Doumergue* > *Mengue*, *Mergue*;

Étienne > *Étienneot*; *Thenet*, *Tenot*, *Tenard*; de la formele din est *Estiève*, *Estiévant* și din sud *Esteve* > *Estevenon*, *Esteveny* > *Thévenin*, *Théveny*, *Thévenet*, *Thévenot*; *Thouvenin*, *Thouveny*, *Thouvenot*, *Thouvenon* > *Thevet*, *Thouvet*; *Gabriel* > *Gabion*, *Gabillon*, *Gabillot*; *Georges* > *Georget*, *Georgin*, *Georgel*, *Georgeault*, *Georgelin*; *Germain* > *Germaneau*; *Hélie* > *Héliot*,

Héliot; *Isabelle* a rămas matronim, alături de forma spaniolă *Isabel*, francizată în *Isabeau* > *Isabet* > *Babet*, *Babelon*;

Jacques > *Jacquard*, *Jacquier*, *Jacquelin*, *Jacquet*, *Jacquot*, *Jacot*, *Jacotet*, *Jacotin*, *Jacoton* > *Cotet*, *Cotin*, *Coton*, *Cotard*; de la *Jaqueme* (formă veche din Lyon) > *Jacquemard*, *Jacquemin*, *Jacqueminot*, *Jacqueminet*, *Jacquemont*, *Jacquemier* (*Savoie*), *Jacquemot*; de la *Jaume* > *Jaumet*; matronime: *Jacquinette* > *Quinette*; *Jammette* (< gascon. *Jamme*);

Jean > *Jeannet*, *Jannin*, *Jannel*, *Jeanneau*, *Jeanniot*, *Jeanneret*, *Jeannerot*, *Jeanneney*, *Jeannesson* (*Champagne*), *Jeannequin* (*Flandre*); matronime: *Jeannette*, *Janneton* > *Neton*; de la vechea formă meridională *Joan*, *Jouan* > *Joannet*, *Joannin*, *Joannot*, *Joannon* și *Jouanot*, *Jouanin*, *Jouandet*, *Jouandon*;

Jourdan > *Danet*, *Danot*, *Danon*; *Laurent* > *Laurencin*, *Laurenson*, *Laurenceau*; *Lucas* > *Lucot*, *Lucaud*; *Luc*, *Luce* > *Lucet* (fem. *Lucette*); *Marcel* > *Marcelet*, *Marcelot*, *Marcelon*; *Marguerite* > *Margot* > *Margotteaux*, *Margotin*; *Margaux*, *Marguet*; de la vechea formă limuzină *Margueride* > *Margueridon* și, cu disimilare, *Margeliden*; *Marie* > *Mariet*, *Mariette*, *Mariot* și *Mariotte*; la cazul regim *Mariain*, *Maron*, *Marot* și *Marotte*; *Martin* > *Martet*, *Martinot*, *Martineau*; *Mathieu* > *Mathivet* > *Thivet* > *Thiveton*; *Mathivot*; *Maurice* > *Mauricet* (fem. *Mauricette*) > *Ricet*, *Risset*; *Maurisson*; de la varianta *Morize* > *Morizet*, *Morizot* > *Rizet*, *Rizot*; *Michel* > *Michelet*, *Michelot*, *Michelin*; *Michet*, *Michot*, *Michon*; *Michalon*; de la *Michau* > *Michaud* > *Michaudel*, *Michaudet*, *Michaudot*; de la vechea formă picardă și meridională *Miquel* > *Miquelon*, *Miquelard*; *Nicolas* > *Nicolet* și *Colas* > *Colet*, *Colin* > *Colinet*, *Colinot* (fem. *Nicolette* > *Colette*); *Philippe* > *Philippot*, *Philippon*, *Philippart*; de la forma cu disimilare vocalică *Phélippeau*, cu contracție, *Flipot* (fem. *Flipote*, numele unei servitoare la Molière); *Pierre* > *Perret* (fem. *Perrette*), *Perreau*, *Perrot* > *Perrotet*; *Perron* > *Perronnel*, *Perronneau*; *Perrin* > *Perrinau* > *Perrinet*; cu contracția celei de a doua silabe *Pernet* (*Perney*), *Pernot*, *Pernin*, *Pernollet*; cu contracția primei silabe *Pron*, *Pronet*, *Prenet*, *Prinet*; de la vechea formă meridională *Peyre* > *Peyret*, *Peyron*, *Peyronnet*, *Peyrot*, *Peyrouton*; *Sébastien* (sud *Sébastien*) > *Bastien*, *Bastian*, *Bastiat*; *Simon* > *Simonnet*, *Simonnot*, *Simonnin*, *Simenon*; *Théodore* > *Théodoret* > *Doret*; *Dorin*, *Dorot*; *Thomas* > *Thomasset* > *Masset*; *Thomasson*, *Thomassin*, *Thomazeau*; cu afereză *Masset*, *Masson*, *Massot*, *Massin*; *Thomet*, *Thomé*; *Vincent* > *Vincendet*, *Vincendeau*, *Vincendon*.

O serie de hipocoristice s-au format de la nume germanice, la modă multă vreme (Dauzat 1925: 118-121):

Adélaïde > *Dalidon*, *Dalidou* (în sud); în nord au apărut derivate în special de la forma populară *Alis* > *Alison*, *Alzon*; *Arnaud* > *Arnaudet*, *Arnaudin*, *Arnaudon*, *Arnaudas*, *Arnoudot*, *Arnaudeau*; *Bernard* > *Bernardet* > *Nardet*; *Bernet*, *Bernot*, *Bernelin*; *Bertrand* > *Bertrandet*, *Bertrandeau*, *Bertrandon*; (Gascogne) *Bertranet*, *Bertraneu*; *Cloud* > *Clouet*; *Franc* > *Franchet*, *Franquet*; *Gérard*, *Girard* > *Gérardet*, *Gérardin* (sud); *Girardeau*, *Girardot*, *Girardin*, *Girardet*, *Girardon*; *Gilbert* > *Gilberton*; *Guillaume* > *Guillaumet*, *Guillaumin*, *Guilaumot*, *Guillaumeau*; *Guillemet*, *Guillemin*, *Guillemot* > *Guilleminot*; prin substituție: *Guillet*, *Guillot*, *Guillon*, *Guillin*, *Guilloud*, *Guillier*, *Guilliet*, *Guillien*, *Guilloteaux*, *Guillotin*; forme dialectale: *Vuillaume*, *Vuillet*, *Vuillaumin*, *Vuillemin*, *Vuilleumier*, *Vuillemot*, *Villaumin*, *Villemin*; matronime: *Guillemette*, (valon) *Wilmotte*; *Guy* > *Guiot*, *Guiet*, *Guyard*; forma meridională *Guizot*; de la forma primitivă *Guitte* > *Guittet*, *Guitton*; *Vuitton*, *Vuittenet*, *Vuittenez*; *Herbert*, *Hébert* > *Herbreteau*, *Hébertet*, *Herbet*, *Herbin*, *Herbelot*, *Herbulot*; *Henri* > *Henriet* (fem. *Henriette*), *Henriot*; *Hubert* > *Hubin*, *Huby*, *Hubelot*, *Hublot*; *Hugue* > *Huguet* > *Guet*; *Hugot* > *Got*; de la cazul regim *Hugon* > *Hugonin* (*Gonnin*, *Gonnet*, *Gonnot*, *Gonon*), *Huguenin*, *Hugonnet*, *Igonet*, *Huguenet*; de la forma populară *Hue* > *Huon*, *Huet*, *Huot*, *Huesson*; matronime: *Huguette* > *Guette*; *Yves* > *Ivelin*; *Mathilde* > *Mathot*, *Mathon*; *Odin* > *Odinet*, *Odet* (fem. *Odette*); *Raoul* > *Raulin* (sec. XIV), *Roolin* (1341) > *Raulin*, *Rolin*, *Raoulet*, *Rollet*; variante: *Roulet*, *Roulin*, *Rouly*; *Renaud* > *Renaudet* > *Naudet*; *Renaudot*, *Renaudin*, *Renaudeau*; *Richard* > *Richardin* > *Chardin*, *Chardot*; *Richardet*, *Richardot*; de la forma meridională și picardă *Ricard* > *Ricardin*, *Ricardot*, *Ricardou* > *Cardin*, *Cardet*, *Cardot*; *Rigaud* > *Rigot*, *Riguet*, *Rigollet*, *Rigollot*, *Rigoulot*; *Robert* > *Robertet*, *Robertot*, *Roberty*; *Robin* (> *Robineau*, *Robinot*, *Robinet*), *Roby*, *Robet*, *Robot*; *Robelin*, *Robelot*, *Roblin*, *Roblot*; *Robillard* > *Billard*; *Thierry* > *Thiriet*, *Thiriot*, *Thirion*; *Watier*, *Vatier* (forme din nord și est) > *Waterin*, *Watrin*, *Watin*, *Watel*, *Watelot*; *Vatin*, *Vaton*, *Vatel* > *Vatelot*.

După cum o serie de termeni comuni derivați cu sufixul diminutival *-et* (fem. *-ette*) au fost împrumutați în limba română (fr. *menuet* > rom. *menuet*, fr. *tabouret* > *taburet*; fr. *bicyclette* > *bicicletă*, fr. *salopette* > rom. *salopetă*, fr. *toilette* > rom. *toaletă*), tot așa au pătruns și o serie de nume de persoane derivate cu acest sufix diminutival, în special la forma feminină. În opinia lui Alexandru

Cristureanu (1971 : 1092-1093), literatura franceză, bine cunoscută de români, a exercitat o apreciabilă influență, ca și istoria Franței. Aceste nume apar între anii 1830 și 1900 în familii de boieri și intelectuali din Moldova și Muntenia, atât sub forma lor originară, franceză: *Brigitte, Charlotte, Colette, Henriette, Lizette, Margueritte, Odette*, cât și sub o formă românicizată, sufixul diminutival *-ette* devenind *-eta*: *Aneta, Coleta, Georgeta, Henrieta, Ivoneta, Janeta, Lisetta, Nicoleta, Rozeta, Suzeta*. Putem constata că, în general, prenumele feminine au la bază forme franceze derivate cu sufixul *-ette*, în timp ce prenumele masculine provin din forme simple: *Armand, Gaston, Henri, Jean, Jacques (Jac), Michel, Ovid, Raul, René*.

Până după primul război mondial, în opinia aceluiași autor, prenumele de origine franceză lipsesc din onomastica țărănească, iar în Transilvania și Bucovina sunt apariții foarte rare. După 1918, unele dintre aceste prenume pătrund în rândul țăranilor și la orașenii din Transilvania. Se poate vorbi astfel de „modernizarea“ onomasticii rurale, fiind apreciate ca prenume „frumoase“, „la modă“, „orașenești“: *Aneta, Georgeta, Marieta, Nicoleta*, fără să fie simțită valoarea lor diminutivală.

Așadar, încă din cele mai vechi timpuri, oamenii au simțit nevoia să își exprime dragostea față de persoanele apropiate și în plan lingvistic, prin alterarea numelor, folosind diferite procedee, cum ar fi scurtarea lor, repetarea unor consoane și derivarea cu sufixe diminutive. În limba franceză, cele mai frecvente sufixe diminutive sunt *-et* (fem. *-ette*), *-ot* (fem. *-otte*), *-in* (fem. *-ine*). Limba română a împrumutat în special prenumele franceze derivate în *-ette* (*Collete, Henriette, Lizette*), care nu mai sunt simțite ca diminutive.

BIBLIOGRAFIE:

- Cristureanu, Alexandru, *Despre influența franceză asupra onomasticii românești*, în „Actele celui de-al XII-lea Congres internațional de lingvistică și filologie romanică“, II, 1971, București, p. 1094-1095.
- Dauzat, Albert, *Les noms de personnes. Origine et évolution. Prénoms. Noms de famille. Surnoms*, Paris, 1925.
- Graur, Al., *Nume de persoane*, București, 1965.

Hasselrot, Bengt, *Études sur la formation diminutive dans les langues romanes*, Uppsala, 1957.

Iordan, Iorgu, *Stilistica limbii române*, București, 1975.

Lebel, Paul, *Les noms de personnes en France*, collection „Que sais-je?“, Paris, 1954.

Pinet, M., „Revue des études anciennes“, 1919, p. 25-40.

TLF = *Trésor de la langue française informatisé*, cédérom du texte intégral, Paris, 2004.

FORMATIONS HYPOCORISTIQUES DANS L'ANTHROPONYMIE FRANÇAISE

Résumé

Dès les époques les plus anciennes, les gens ont voulu exprimer leur amour pour la famille dans le plan linguistique-aussi, par des hypocoristiques qui supposent l'altération des noms en utilisant différents procédés tels l'abréviation, la répétition de certaines consonnes et la dérivation avec des suffixes diminutifs. En français, les plus fréquents suffixes diminutifs sont *-et*: *Franchet, Jeannet, Simonnet*, fém. *-ette*: *Annette, Henriette, Mariette, Perrette*; *-ot*: *Henriot, Michelot, Richardot*, fém. *-otte*: *Charlotte, Mariotte, Wilmotte*; *-in*: *Ambrosin, Georgin, Herbin*, fém. *-ine*: *Claudine, Jacqueline*. En France, les hypocoristiques se multiplient, dans le langage des adultes, à la fin du Moyen Âge, grâce à un besoin social. Pour voir la manière dont ils se sont formés, nous avons présenté, d'après Albert Dauzat, les hypocoristiques des noms chrétiens et des noms germaniques. La langue roumaine a emprunté surtout des prénoms français dérivés en *-ette* (*Collete, Henriette, Lizette*), qui ne sont pas sentis comme diminutifs.